

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин
Кафедра права та методики викладання правознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор інституту історії, права та міжнародних відносин

Ю.В. Подрез
Ю.В. Подрез
«14» вересня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОСНОВИ РИМСЬКОГО ПРАВА

Галузь знань 08 Право
Спеціальність 081 Право
Освітньо-професійна програма Право

Перший рівень вищої освіти

Мова навчання українська

Погоджено науково-методичною комісією НН інституту історії, права та міжнародних відносин
«14» вересня 2020 р.

Голова *С.І. Моцак* Моцак С.І.
кандидат педагогічних наук, доцент

Суми – 2020

Розробник:

Шестопалов Роман Миколайович – кандидат юридичних наук, старший викладач

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри права та методики викладання правознавства

Протокол № 1 від «01» вересня 2020 р.

Завідувач кафедри

кандидат педагогічних наук, доцент

О.М. Іваній

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Бакалавр	Обов'язкова
		Рік підготовки:
3-й		
Семестр		
5-й		
Лекції		
20 год.		
Практичні, семінарські		
20 год.		
Лабораторні		
–		
Самостійна робота		
48 год.		
Консультації		
2		
Загальна кількість годин – 90	Вид контролю:	
	залік	

Мета і завдання дисципліни

Навчальна дисципліна «Основи римського права» входить до переліку обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми (цикл професійної підготовки).

Мета дисципліни:

- формування у студентів як основи знань у галузі римської і сучасної цивілістики, так і в силу універсального значення права-фундаменту юридичного мислення взагалі;
- висвітлення фундаментальних понять та категорій, таких як справедливість, добросовісність, правові вимоги, речове та особисте право, юридична угода, захист права, статус особи, зобов'язання, борг та відповідальність, та інші;
- формування професійного праворозуміння та правової культури майбутнього юриста шляхом засвоєння надбання римської правової культури;
- вивчення основних принципів, понять та інститутів римського приватного права, вирішення казусів.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **загальних компетентностей**:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство.

Навчальна дисципліна спрямована на формування таких визначених освітньо-професійною програмою **спеціальних компетентностей**:

СК 2. Знання і розуміння ретроспективи формування правових та державних інститутів.

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

Навчальна дисципліна спрямована на формування визначеної освітньо-професійною програмою **інтегральної компетентності**, а саме:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної правничої діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування правових доктрин, принципів і правових інститутів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовами вивчення дисципліни є опанування дисциплін: цивільне право, теорія держави і права, історія держави і права зарубіжних країн, вступ до права ЄС

3. Результати навчання за дисципліною

ПРН 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми

ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин

ПРН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.

ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

ПРН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

ПРН 18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 – 100	Оцінка «відмінно» ставиться коли студент має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.
82 – 89	Оцінка «добре» ставиться коли студент має гнучкі знання в межах навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
74 – 81	Оцінка «добре» ставиться коли студент знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями

	(аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє роботи висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь студента правильна, логічна, обґрунтована, хоча їм бракує власних суджень.
64 – 73	Оцінка «задовільно» ставиться коли студент відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.
60 – 63	Оцінка «задовільно» ставиться коли у студента відповідь фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення.
35 – 59	Оцінка «не задовільно» ставиться коли студент не логічно та незрозуміло відтворює навчальний матеріал.
1 – 34	Оцінка «не задовільно» ставиться коли студент відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення.

5. Розподіл балів

Поточний контроль							Разом	Загальна сума
T 1	T 2	T 3	T 4	T 5	T 6	T 7		
Поточний контроль								
10		15		15	20	15	75	100
Контроль самостійної роботи								
5	5		5	5		5	25	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

В Університеті передбачено можливість **перезарахування результатів неформальної та/або інформальної освіти** відповідно до Положення про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка (<https://sspu.edu.ua/universytet/edusci/normatyvno-pravovabaza>).

5.1 Критерії оцінювання видів роботи для поточного контролю

Під час оцінювання результатів навчання застосовується накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання якості виконання студентами всіх видів аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямованих на опанування навчального навантаження шляхом поточного та підсумкового контролю. Система оцінювання курсу реалізується згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів під час відвідування лекцій, роботи на практичних заняттях, виконання тестових завдань та виконання інших видів самостійної роботи.

Поточний контроль складається з таких компонентів:

- **75 балів:** робота на *практичних* заняттях – підготовка доповідей, усні відповіді, участь в обговоренні питань / дискусіях, виконання практичних індивідуальних завдань, виконання тестових завдань, розв'язання задач.

- **25 балів:** контроль *самостійної роботи* – підготовка до семінарів та опрацювання теоретичного матеріалу, виконання домашніх завдань, підготування рефератів тощо.

Разом – **100 балів**

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання дисципліни можуть бути:

- усний контроль. Усний контроль здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування. При індивідуальному опитуванні викладач ставить перед здобувачем вищої освіти декілька запитань, при фронтальному – серію логічно пов'язаних між собою питань перед усією аудиторією;

- письмовий контроль. Здійснюється за допомогою письмових робіт, які можуть бути короткочасними (15-20 хв.) і протягом усього заняття. Відрізняється глибиною діагностики (поверховий зріз чи ґрунтовний аналіз);

- тестовий контроль. Тести – спеціальні завдання, виконання (чи невиконання) яких вказує на наявність (або відсутність) у здобувача вищої освіти певних знань, умінь.

- підготовка доповідей, есе, презентацій.

Особлива увага при опануванні змісту навчальної дисципліни приділяється запобіганню порушенню академічної доброчесності та забезпечення довіри до результатів освітнього процесу та освітньої діяльності, розумінню здобувачами вищої освіти значення академічної доброчесності та наслідків недотримання її постулатів.

7. Програма навчальної дисципліни

Програма навчальної дисципліни «Основи римського права» складається з семи тем.

8. Тематичний план вивчення дисципліни

Тема 1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РИМСЬКОГО ПРАВА
1. Поняття, предмет, основні історичні етапи римського приватного права.
2. Система римського приватного права.
3. Джерела римського приватного права.
4. Значення римської юриспруденції.
5. Рецепція римського приватного права.
Тема 2. ЗАХИСТ ПОРУШЕНОГО ПРАВА
1. Цивільний процес по римському праву.
2. Форми цивільного процесу.
3. Поняття і види позовів.
4. Особливі засоби преторського захисту.
5. Позовна давність.
Тема 3. ОСОБИ (PERSONAE)
1. Поняття особи. Суб'єкт права.
2. Правоздатність і дієздатність осіб.
3. Особливості правового положення деяких категорій жителів Рима: <ul style="list-style-type: none"> - римських громадян; - латинів; - перегринів;

<ul style="list-style-type: none"> - вільновідпущеників; - колонів; - рабів.
4. Юридичні особи в римському приватному праві.
Тема 4. СІМЕЙНІ ПРАВОВІДНОСИНИ
1. Римська родина. Агнати і когнати.
2. Поняття і види шлюбу.
3. Припинення шлюбу.
4. Правовідносини подружжя.
5. Правовідносини батьків і дітей. Батьківська влада.
6. Узаконення й усиновлення.
7. Опіка і піклування.
Тема 5. РЕЧОВЕ ПРАВО
1. Поняття речового права.
2. Поняття і класифікація речей.
3. Система речових прав.
4. Володіння і його види.
5. Поняття і зміст права власності.
6. Способи придбання власності.
7. Захист і припинення права власності.
8. Права на чужі речі.
Тема 6. ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНЕ ПРАВО
1. Поняття і види зобов'язань.
2. Підстави виникнення зобов'язань.
3. Поняття і класифікація контрактів.
4. Умови виконання зобов'язань. Прострочення виконання та його наслідки.
5. Система забезпечення виконання зобов'язань.
6. Позадоговірні зобов'язання.
Тема 7. СПАДКОВЕ ПРАВО
1. Поняття і види спадкування.
2. Спадкування за законом.
3. Спадкування за заповітом: <ul style="list-style-type: none"> - форми заповітів; - зміст заповітів;

- відкриття заповітів; - недійсність заповітів; - відкликання заповіту; - кодіцили.
4. Прийняття спадщини.
5. Легати і фідеїкоміси.

9. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви тем	Денна форма				
	Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Конс.	Самост. робота
Тема 1. Загальна характеристика римського права	10	2	2	-	6
Тема 2. Захист порушеного права	14	2	4	-	8
Тема 3. Особи	12	2	4	-	6
Тема 4. Сімейні правовідносини	12	4	2	-	6
Тема 5. Речове право	15	4	2	1	8
Тема 6. Зобов'язальне право	15	4	2	1	8
Тема 7. Спадкове право	12	2	4	-	6
Усього годин	90	20	20	2	48

10. Теми та план семінарських занять

Тема 1: Загальна характеристика римського приватного права

1. Поняття та предмет римського приватного права.
2. Система римського права.
3. Поняття і види джерел римського приватного права.
4. Значення римської юриспруденції.
5. Видатні римські юристи: Ульпіан, Папініан, Модестін, Павло і Гай.

Тема 2: Захист порушеного права

1. Найдавніша форма захисту порушеного права. Виникнення суду.
2. Поняття, основні риси цивільного процесу.
3. Форми цивільного процесу:
 - легісакційний;

- формулярний;
 - екстраординарний.
4. Поняття і види позовів.
 5. Особливі засоби преторського захисту: інтердикти, стимуляція, введення у володіння, реституція.
 6. Позовна давність.

Тема 3: Особи

1. Поняття суб'єкта права. Правосуб'єктність.
2. Поняття і види дієдатності.
3. Обмеження цивільної правоздатності. Зменшення честі.
4. Правове положення римських громадян.
5. Правове положення латинів і перегринів.
6. Правове положення вільновідпущеників і колонів.
7. Правове положення рабів.
8. Юридичні особи в римському приватному праві.

Тема 4: Сімейні правовідносини

1. Римська родина. Агнатське і когнатське споріднення.
2. Шлюб і його види.
3. Укладання і припинення шлюбу.
4. Батьківська влада. Правові відносини батьків і дітей.
5. Узаконення й усиновлення.

Тема 5: Речове право

1. Поняття та система речового права.
2. Поняття і класифікація речей у римському приватному праві.
3. Володіння і його види.
4. Поняття і види права власності.
5. Набуття і припинення права власності.
6. Поняття і види прав на чужі речі:
 - сервітути;
 - суперфіцій;
 - емфітевзіс;
 - застава.

Тема 6: Зобов'язальне право

1. Загальна характеристика зобов'язального права.
2. Поняття та класифікація зобов'язань.
3. Підстави виникнення зобов'язань, сторони в зобов'язанні.
4. Поняття і види договорів, умови дійсності договорів.
5. Вербальні і літеральні контракти: поняття і загальна характеристика.
6. Реальні, консенсуальні контракти.

Тема 7: Спадкове право

1. Основні поняття інституту спадкування.
2. Спадкування за законом. Черги спадкоємців.
3. Спадкування за заповітом.
4. Легати і фідеїкоміси.
5. Набуття спадщини.

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основні:

1. Бондар Н.А. Основи римського права: навчально-методичний посібник (програма, плани семінарських занять, завдання і рекомендації для самостійної роботи, тести) для студентів 1 та 2 курсу денної та заочної форм навчання спеціальності «Право» / Н.А. Бондар. – Суми, 2015.
2. Задорожний Ю. Основи римського приватного права. – К. : Істина, 2012.– 342 с.
3. Макарчук В. С. Римське приватне право / В. С. Макарчук. – Харків : «Атіка», 2015. – 256 с.
4. Орач Є.М. Римське приватне право / Є.М. Орач, Б.Й. Тищик. – К.: Ін Юре, 2015. – 392 с.
5. Основи римського приватного права. Стислий курс. / За заг. ред. В. А. Кройтор.– Харків : НікаНова, 2014.– 197 с.
6. Підопригора О.А., Харитонов Є.О. Римське право. 3-тє вид. – К.: Юрінком Інтер, 2003(13). – 512с (528 с.).
7. Слипченко С.А., Смотров О.И., Кройтор В.А., Шишка Р.Б. Основы римского частного права. – Х.: Эспада, 2004.
8. Самойленко Г. В. Основи римського цивільного права : навч. посіб. у схемах та табл. / Г. В. Самойленко, А. М. Серєда ; Держ. ВНЗ «Запорізь. нац. ун-т» М-ва освіти і науки України. – Запоріжжя : ЗНУ, 2014. – 221 с.
9. Харитонов Є.О. Рецепція римського приватного права : Теоретичні та історико-правові аспекти. – Одеса, 1997. – 281 с.
10. Харитонов Є.О. Основи римського приватного права: (Посібник для підготовки до іспитів для зайнятих, розумних та допитливих). – Х. : Одісей, 2013. – 352 с.
11. Підопригора О.А. Основи римського приватного права. – К., 1995.

Додаткові:

12. Аксєнова О. В. Римско-правовая категория iustitia: историко-лингвистическое осмысление / Аксєнова Ольга Васильевна // История государства и права. – 2010. – № 21. – С. 9 – 13.
13. Алексєєва, Т. А. Принципы римского права в советских конституциях / Т. А. Алексєєва // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Юридические науки : Научный журнал. 2012. № 4. – С. 31 – 39.

14. Балко О. Становлення інституту шлюбу в римському праві та у країнах романо-германського типу правової системи / Олесь Балко // Віче. – 2010. – № 12 (черв.). – С. 5 – 8.
15. Баркалло В. Об ответственности по гражданскому праву. Перевод с польск. – М., 1978.
16. Бойко І. Й. Вплив римського приватного права на розвиток правового регулювання цивільних відносин в Україні [Електронний ресурс] / І. Й. Бойко // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. серія юридична. – 2013. – Вип. 2. – С. 87 – 96.
17. Бондар Н. Історико-правові засади рецесії римського приватного права в правовій системі Польщі // Актуальні питання публічного та приватного права. – 2014. – №1. – С. 6 – 13
18. Бондар Н.А. До поняття рецесії римського права / Н.А. Бондар // Матеріали науково – практичної конференції викладачів, аспірантів та студентів СНАУ. (14 – 18 квітня 2014 р.) – Суми, 2014
19. Бостан С. К. Обман як кримінально каране діяння в Римському праві / С. К. Бостан // Держава та регіони. Серія : Право. – 2011. – № 2. – С. 5 – 8.
20. Бычков А. И. Смешанный договор в римском частном праве / Бычков Александр Игоревич // История государства и права. – 2011. – № 23. – С. 8 – 11.
21. Бычков, А. И. Смешанный договор в римском частном праве / А. И. Бычков // Ленинградский юридический журнал : Научно-теоретический и информационно-практический межрегиональный журнал. 2011. № 4. – С. 130 – 136.
22. Бычков, А.И. Смешанный договор в римском частном праве / Александр Игоревич Бычков // История государства и права. 2011. № 23. – С. 8 – 11.
23. Бышков, П.А. Права на чужие земельные участки в римском праве / П.А. Бышков // Вестник Российского университета дружбы народов. Серия: Юридические науки : Научный журнал. 2010. № 3. – С. 5 – 10.
24. Вергилий Буколики. Георгики. Энеида. – М., 1971. – БВЛ: Серия I. Т. 6.
25. Винниченко, Ю.В. Iura vicinitatis в римском частном праве / Юлия Варздатовна Винниченко // История государства и права. 2012. № 12. – С. 27 – 29.
26. Вірченко В. В. Еволюція спадкового права в Римській імперії [Електронний ресурс] / В. В. Вірченко // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. Сер. : Право та державне управління. – 2013. – № 1. – С. 18 – 23.
27. Вовк В. М. Культурно-антропологічний підхід у викладанні курсу «римське приватне право» [Електронний ресурс] / В. М. Вовк // Філософські обрії. – 2013. – Вип. 29. – С. 120 – 124.
28. Вовк В. М. Манципація як елемент культу предків у римській правовій культурі [Електронний ресурс] / В. М. Вовк // Філософські та методологічні проблеми права. – 2014. – № 1. – С. 111 – 115.

29. Вовк В. М. Феномен «живого небіжчика» у римському праві [Електронний ресурс] / В. М. Вовк // Наше право. – 2013. – № 7. – С. 12 – 16.
30. Вовк В. Римське право через призму культурно-правової антропології : (до постановки проблеми) / Вікторія Вовк // Підприємництво, госп-во і право. – 2011. – № 1. – С. 60 – 63.
31. Волков А.В. Возникновение проблемы злоупотребления правом в древнеримской цивилистике / А.В. Волков // История государства и права. 2010. № 4. – С. 43 – 47.
32. Воробьев С.М. Предпосылки развития института компенсации морального вреда на ранних этапах становления романо-германской системы права / Сергей Михайлович Воробьев // Гражданское право : Научно-практический журнал. 2010. № 2. – С. 12 – 15.
33. Ворсуль В. Категорія «інтерес» у римському сімейному праві / В. Ворсуль // Право України. – 2012. – № 3 – 4. – С. 521 – 528.
34. Горбунов М.А. К вопросу о современном состоянии науки римского права / М.А. Горбунов // Вестник Российской правовой академии. 2010. № 3. – С. 77 – 81.
35. Гордон А. Представительство в гражданском праве. – СПб, 1879.
36. Гребенщикова Т. Система контрактов по римскому частному праву / Татьяна Гребенщикова // Государство и право в условиях глобализации: реалии и перспективы : Матер. 2-ой Междунар. науч.-практ. конф. (г. Симферополь, 16 – 17 апреля 2010 г.) : Сб. науч. тр. 2010. – С. 475 – 476.
37. Грейвзр. Я. Клавдий. – М., 1984.
38. Гринько С. Д. Викладання римського приватного права в юридичних навчальних закладах [Електронний ресурс] / С. Д. Гринько // Університетські наукові записки. – 2010. – № 1. – С. 289 – 294.
39. Гринько С. Д. Формування концепції деліктних зобов'язань у праві стародавнього Риму / С. Д. Гринько // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». Випуск 34. Том 1. Ужгород, 2015. – С. 75 – 81.
40. Дебінський А. Римське право і правова культура Польщі / А. Дебінський // Право України. – 2012. – № 1 – 2. – С. 395 – 403.
41. Дождев Д. Методологические проблемы изучения римского права: индивид и гражданское общество / Д. Дождев // Вестн. древ. истории. – б. 2003. – № 2. – С. 91 – 111.
42. Дячук Л.В. Заборони шлюбу адміністраторів та громадян провінцій в римському праві та законодавстві Юстиніана / Л. В. Дячук // Часопис Київ. ун-ту права. – 2011. – № 3. – С. 20–23.
43. Ємельянова Л. В. Застава та її захист у римському праві / Л.В. Ємельянова // Приватне право в умовах глобалізації: на шляху до ренесансу українського права. Миколаїв : Ілліон. – 2016. – С. 25 – 31.
44. Ємельянова Л. В. *Stipulatio poene* (неустойка) – обіцянка сплатити штраф / Л. В. Ємельянова // Приватне право в умовах глобалізації:

- сучасні орієнти правового розвитку: збірник наукових праць / за ред. І. Г. Оборотова. – Миколаїв : Іліон, 2017. – С. 22 – 27.
45. Задорожній Ю. Започаткування римським правом принципів права у країнах романо-германської правової сім'ї / Ю. Задорожній // Право України. – 2010. – № 3. – С. 272 – 276.
46. Задорожній Ю. Перспективи використання римського права у цивільному законодавстві України / Ю. Задорожній // Право України. – 2008. – № 10. – С. 149 – 153.
47. Захарова Д. И. Эстраординарный римский гражданский процесс как наиболее технологическое средство для защиты прав / Захарова Дарья Игоревна // История государства и права. – 2011. – № 23. – С. 6 – 8. 13.
48. Исаев И. А. Наследие римской идеи Макиавелли / Игорь Андреевич Исаев // История государства и права. 2013. № 7. – С. 2 – 7.
49. Исаев И.А. «Дух римского права» и историческая школа права / Игорь Андреевич Исаев // История государства и права. 2012. № 13. – С. 23 – 27.
50. Кареев Н. Государство – город античного мира. – СПб, 1905.
51. Качур В.О. Природні умови обмеження правосуб'єктності фізичних осіб у Стародавньому Римі / Віра Олегівна Качур // Часопис Київ. ун-ту права. – 2010. – № 3. – С. 8 – 12.
52. Кияшко, В. Некоторые вопросы предъявления виндикационного и негаторного исков / Владислав Кияшко // Право и экономика. 2010. № 1. – С. 63 – 67.
53. Кнабе Г.С. Корнелий Тацит. Время. Жизнь. Книги. – М., 1981. – 208 с.
54. Кодинець А. Концепція прав на безтілесні речі: історичний аспект та сучасне розуміння / А. Кодинець // Юридична Україна : Щомісячний правовий часопис. – 2015. – №1. – С. 34 – 41.
55. Колибабчук Н. К. Формирование института юридических лиц в Древнем Риме / Н. К. Колибабчук // Римське право і сучасність : матер. Міжнар. наук. конф. (Одеса, 28 травня 2011 р.) . 2011 . 402 с. – С. 66 – 69.
56. Кононенко В. П. Прецедент у Римському праві / В. П. Кононенко // Проблеми законності : академіч. зб. наук. праць / Нац. юридич. акад. України імені Ярослава Мудрого. – Харків, 2010. – Вип. 108. – С. 21 – 29.
57. Корнелий Непот. О знаменитых иностранных полководцах. Из книги о римских историках // Перевод с латинськ. и коммент. Н.Н.Трухиной. – М., 1982. – 208 с.
58. Кофанов Л.Л. Jus gentium и международные суды античности // Древнее право (научн. журнал). – 2009. – № 2 (24). – С. 58 – 84.
59. Кофанов Л.Л. Обязательственное право в архаическом Риме (VI -IV вв. до н.э.). – М., 1994. – 240 с.
60. Кривцов А.С. Общее учение об убытках. – Юрьев, 1902. – 219 с.
61. Марей А.В. К осмыслению феномена рецепции римского права: формирование ius commune в Западной Европе в XII – XIV вв. /

- Александр Владимирович Марей // Государство и право* : Журн. Рос. акад. наук. 2012. № 5. – С. 96 – 102.
62. Медведев С. Н. Проблемы римского владения / С. Н. Медведев // Северо-Кавказский юридический вестник. 2012. № 1. – С. 65 – 69.
63. Медведев С.Н. Laesio enormis в римском и современном гражданском праве / С. Н. Медведев // Северо-Кавказский юридический вестник. 2010. № 2. – С. 33 – 35.
64. Мирза С. С. Висвітлення джерел римського права у творчості Д. І. Азаревича [Електронний ресурс] / С. С. Мирза // Південноукраїнський правничий часопис. – 2014. – № 1. – С. 181 – 182.
65. Мирза С. С. Учення про джерела римського права в наукових працях цивілістів Новоросійського університету [Електронний ресурс] / С. С. Мирза // Південноукраїнський правничий часопис. – 2013. – № 2. – С. 178 – 180.
66. Назаренко В. Поняття, сутність та тенденції розвитку юридичного процесу і юридичної процесуальної форми від стародавнього Риму до сучасності / В'ячеслав Назаренко // Підприємництво, госп-во і право. – 2010. – № 5. – С. 7–11.
67. Остроумов Н. В. Перспективы российского гражданства законодательства при использовании римского института "эмфитевзис" / Николай Владимирович Остроумов // Право и государство: теория и практика : Научно-практический и информационно-аналитический ежемесячный журнал. 2013. № 3. – С. 60 – 62.
68. Пассек Е. Неимущественный интерес в обязательстве: Дис. для получения степени Магистра Римского права. – Юрьев.
69. Підпригора О. Римське право як підґрунтя юридичної освіти / О. Підпригора // Право України. – 2000. – № 1. – С. 117 – 120.
70. Покровский И.А. Абстрактный и конкретный человек перед лицом гражданского права. – СПб, 1913. – 24 с.
71. Покровский И.А. История Римского права. Изд. 2-е. – Петроград, 1915. – 578 с.
72. Покровский И.А. Основные проблемы гражданского права. – Петроград, 1917.
73. Полдников Д. Ю. О значении некоторых терминов Римского договорного права / Д. Ю. Полдников // Правоведение. – 2010. – № 2. – С. 153–166.
74. Полдников Д. Ю. К проблеме формирования принципа *pacta sunt servanda* в традиции западноевропейского *ius commune* / Д. Ю. Полдников // Римське право і сучасність : матер. Міжнар. наук. конф. (Одеса, 28 травня 2011 р.) . 2011 . 402 с. – С. 36 – 39.
75. Рехтина И. В. Правовая определенность (*res iudicata*) в истории права Древнего Рима / Рехтина Ирина Владимировна // История государства и права. – 2011. – № 22. – С. 43 – 46.
76. Римське право і сучасність : матеріали Міжнар. наук. конф. (Одеса, 24 травня 2013 р.) / НУ «ОЮА». Одеса : Фенікс, 2013. – 369 с.

77. Римське право і сучасність : матеріали Міжнар. наук. конф. / Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.», Півден. регіон. центр Нац. акад. прав. наук України, ДВНЗ «Ужгород. нац. ун-т» ; [упоряд.: І. В. Давидова, Б. В. Фасій, К. І. Спасова ; за заг. ред. Є. О. Харитонова]. – Одеса : Фенікс, 2015. – 300 с.
78. Рыжук Е.В. Защита деловой репутации в римском праве: связь с современностью / Екатерина Викторовна Рыжук // Проблемы вдосконалення цивільного законодавства України : Матер. круглого столу 12 травня 2012 р. 2012 . 184 с. – С. 137 – 139.
79. Савельев В. А. Владение в римском классическом праве и современное законодательство / Вячеслав Александрович Савельев // Журнал российского права. 2013. № 1. – С. 87 – 95.
80. Савельев, В.А. Сервитуты и узуфрукт в римском классическом праве / Вячеслав Александрович Савельев // Журнал российского права. 2011. № 11. – С. 92 – 102.
81. Сергеев, Д. Б. От древнеримской муниципии – к современному муниципальному образованию. От «прообраза» юридического лица – к юридическому лицу публичного права? / Дмитрий Борисович Сергеев // История государства и права. 2013. № 1. – С. 7 – 11.
82. Слободян С. А. Естественное начало существования физического лица по римскому праву / Слободян Станислав Александрович // История государства и права. – 2011. – № 23. – С. 2 – 6.
83. Слободян С. А. Искусственное начало существования физического лица по римскому праву / Слободян Станислав Александрович // История государства и права. – 2012. – № 4. – С. 11 – 17.
84. Словарь античности. Пер. с нем. – М., 1989. – 704 с.
85. Словарь латинских крылатых слов / Под ред. Боровського. – М., 1982. – 959 с.
86. Соломахина Е. А. Строение римской семьи / Е. А. Соломахина // Римське право і сучасність : матер. Міжнар. наук. конф. (Одеса, 28 травня 2011 р.) . 2011 . 402 с. – С. 72 –74.
87. Танимов О. В. Фикции в древнеримском праве / Олег Владимирович Танимов // История государства и права. 2013. № 12. – С. 21 – 26.
88. Тацит К. Анади. – Л., 1970 – Т. 1.11.
89. Угурчиева Х.О. К вопросу о нравственности в римском праве / Х.О. Угурчиева // Актуальные проблемы экономики и права : Научный журнал. 2011. № 2. – С. 158 – 162.
90. Халабуденко О. А. Iuga in re aliena: от римского права к современному гражданскому праву / О. А. Халабуденко // Римське право і сучасність : матер. Міжнар. наук. конф. (Одеса, 28 травня 2011 р.) . 2011 . 402 с. – С. 44 – 46.
91. Цицерон. О старости. О дружбе. Об обязанностях. – М., 1974.
92. Цунео И. Современное право Японии. – М., 1989.
93. Чирихин И. Солидарность в обязательствах. – Казань, 1988. – 104 с.

94. Шаркова І. М. Добросовісне володіння в римському приватному праві: витоки рецепції в сучасне цивільне право України [Електронний ресурс] / І. М. Шаркова // Юридична наука . – 2013. – № 8. – С. 23 – 32.
95. Энгельс Ф. Происхождение семьи, частной собственности и государства. – М., 1982. – 238 с.

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.nbuv.gov.ua/eb/ep.html> – Електронний фонд наукових публікацій
2. <http://elibrary.ru> – Наукова електронна бібліотека eLiBRARY.RU
3. http://www.ebk.net.ua/Book/law/zaychuk_tdp/zmist.htm – Електронная библиотека Князева
4. <http://www.nbuv.gov.ua> – Национальная библиотека Украины имени В.И. Вернадского (полные тексты авторефератов диссертаций, электронные версии периодических изданий)
5. <http://determiner.ru> – Национальная юридическая энциклопедия
6. <http://pravoznavec.com.ua> – Электронная библиотека юридической литературы
7. <http://www.lawbook.by.ru> – Библиотека юриста
8. <http://ukrlibrary.com.ua/> – Онлайн-підручники
9. <http://studentam.kiev.ua/> – Електронна бібліотека підручник
10. <http://portal.rada.gov.ua/> – Правознавець: Електронна бібліотека юридичної літератури
11. <http://www/lib/ua-ru/net> – студентська електронна бібліотека
12. <http://pidruchniki.ws> – українські підручники онлайн
<http://lib.onua.edu.ua/new/> – Наукова бібліотека Національного університету «Одеська юридична академія»